

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Природничо-економічний факультет
Кафедра туризму та готельно-ресторанної справи

**Кваліфікаційна робота бакалавра
на тему:
«ВИНОРОБНА ПРОДУКЦІЯ ПОДІЛЬСЬКИХ БРЕНДІВ»**

Виконала:
здобувачка вищої освіти
освітньої програми Готельно-ресторанна справа
спеціальності Готельно-ресторанна справа
денної форми здобуття вищої освіти
Ганна ІВАНЮК

Керівник: **Таїсія Веселовська**, кандидат
технічних наук, доцент, доцент кафедри туризму
та готельно-ресторанної справи

Рецензент:

м. Кам'янець-Подільський – 2025 рік

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ІСТОРИЧНІ ТА ГЕОГРАФІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ ВИНОРОБСТВА НА ПОДІЛЛІ	6
1.1. Історія виноробства в Подільському регіоні	6
1.2. Вплив природно-кліматичних умов Поділля на виробництво вин	16
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ СУЧАСНИХ ВИНОРОБНИХ БРЕНДІВ ПОДІЛЛЯ.....	22
2.1. Основні виробники виноробної продукції в Подільському регіоні	22
2.2. Асортимент та особливості виноробної продукції подільських брендів ..	28
РОЗДІЛ 3 ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТА ПРОСУВАННЯ ПОДІЛЬСЬКИХ ВИН НА НАЦІОНАЛЬНОМУ ТА МІЖНАРОДНОМУ РИНКАХ	36
3.1. Стратегії просування виноробної продукції Поділля на внутрішньому ринку	36
3.2. Експортний потенціал та вихід подільських брендів на міжнародний ринок	43
ВИСНОВКИ.....	51
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	54

ВСТУП

Виноробство – одна з найдавніших галузей сільського господарства, що має глибоке історичне коріння у багатьох країнах світу, зокрема й в Україні. Завдяки сприятливим природно-кліматичним умовам виноградарство поширилося на території сучасного Подільського регіону ще в давні часи. Унікальні ґрунти, помірний клімат, тепле літо та тривала осінь створюють сприятливе середовище для вирощування винограду та виробництва якісного вина. Водночас історичні процеси, зміни політичного устрою та економічні трансформації значно впливали на розвиток виноробної галузі в регіоні, спричиняючи як періоди розквіту, так і занепаду.

Значущість виноробства для Поділля підтверджується численними історичними документами, які свідчать про культивування винограду ще за часів Київської Русі. Пізніше, в період Речі Посполитої та Російської імперії, виноробство отримало додатковий поштовх для розвитку. У XIX столітті регіон стає важливим центром виноградарства, а місцеві сорти винограду та технології виробництва отримують визнання. Однак у XX столітті галузь зазнала серйозних випробувань: антиалкогольна кампанія, війни та економічні труднощі призвели до значного скорочення площ виноградників і занепаду традиційного виноробства.

Сьогодні виноробство на Поділлі переживає період відродження. Завдяки сучасним технологіям, інвестиціям та ініціативам локальних виробників, у регіоні знову з'являються виноробні господарства, які популяризують традиційні методи виноробства, адаптуючи їх до сучасних реалій. Українські вина, зокрема й подільські, починають конкурувати на міжнародному рівні, що підтверджує актуальність дослідження історії та сучасного стану галузі.

Дослідження історії виноробства на Поділлі дозволяє глибше зрозуміти еволюцію цієї галузі, визначити основні фактори, що впливали на її розвиток, а також оцінити перспективи майбутнього зростання. Вивчення історичних витоків та сучасних тенденцій допоможе не лише зберегти унікальні традиції

виноробства, а й сприятиме подальшому розвитку виноробної культури в регіоні.

Актуальність теми. У сучасних умовах розвитку агропромислового комплексу України виноробство посідає особливе місце як перспективна галузь, що поєднує історичні традиції та економічний потенціал. Зокрема, Поділля, з його сприятливими ґрунтово-кліматичними умовами, дедалі більше привертає увагу як регіон із можливостями для відновлення та активізації виноградарсько-виноробної справи. На фоні загального підвищення інтересу до локальних продуктів і розвитку туризму, дослідження стану та перспектив виноробства на Поділлі є особливо своєчасним. Вивчення цієї теми сприятиме популяризації регіону, створенню нових робочих місць і підвищенню конкурентоспроможності українського вина як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринку.

Мета дослідження. Метою роботи є всебічне дослідження сучасного стану виноробства на Поділлі та визначення перспектив його подальшого розвитку з урахуванням природних, економічних та соціальних чинників.

Завдання дослідження:

- проаналізувати історичні особливості розвитку виноробства в Подільському регіоні;
- охарактеризувати сучасний стан виноробної галузі на Поділлі;
- визначити основні проблеми та виклики, з якими стикаються винороби регіону;
- виявити потенційні напрями підвищення ефективності виробництва;
- надати рекомендації щодо розвитку винного туризму як складової стратегії регіонального зростання.

Об’єкт дослідження. Об’єктом дослідження є виноробна галузь Поділля в її сучасному вигляді.

Предмет дослідження. Предметом дослідження виступають технологічні, економічні та організаційні аспекти розвитку виноробства на території Подільського регіону.

Методи дослідження. У ході роботи застосовувалися такі методи: історичний аналіз для вивчення розвитку галузі, монографічний метод для поглибленого розгляду окремих виноробних підприємств, аналітичний метод для обробки статистичних даних, а також порівняльний і прогнозний методи для визначення перспектив і розробки рекомендацій щодо розвитку енотурів

Апробація результатів дослідження: Результати наукового дослідження апробовано на науковій конференції студентів і магістрантів 9-10 квітня 2025 р. м. Кам'янець-Подільський.

Практичне значення одержаних результатів полягає в можливості використання закладами ресторанної сфери рекомендацій щодо використання виноробної продукції Подільських брендів у закладах ресторанного господарства, організації енотурів, як складової гастрономічного туризму.

Структура та обсяг роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Обсяг основного тексту роботи 56 сторінок., включає 4 таблиці, 1 рисунок, список використаних літературних джерел із 45 найменувань.

ВИСНОВКИ

У процесі написання бакалаврської роботи було здійснено комплексне дослідження виноробної галузі Подільського регіону. Виконання поставлених завдань дозволило глибше зрозуміти не лише історичну динаміку розвитку виноробства, а й окреслити сучасні тенденції, проблеми, потенціал та перспективи подальшого зростання цієї сфери у контексті регіонального розвитку.

По-перше, аналіз історичних особливостей виноробства на Поділлі засвідчив, що регіон має глибоке виноробне коріння. Виноградарство тут розвивалося ще з часів Київської Русі та активно поширювалося у період Речі Посполитої, а згодом – у Російській імперії. Природно-кліматичні умови, зокрема помірно континентальний клімат, наявність пагористого рельєфу, родючих ґрунтів та достатньої кількості сонячних днів, сприяли вирощуванню винограду. У XIX – на початку XX століття виноробство на Поділлі мало вагоме господарське значення, однак у радянський період, зокрема внаслідок антиалкогольної кампанії 1980-х років, виноградники були знищені, а виробництво вина суттєво скорочене.

По-друге, характеристика сучасного стану галузі показала, що виноробство на Поділлі переживає етап відновлення. Після тривалого занепаду спостерігається поступове зростання інтересу до виноградарства з боку малих і середніх виробників. У Вінницькій, Хмельницькій, частково Тернопільській областях з'являються нові виноробні господарства, що акцентують на якості, локальних сортах винограду та екологічному підході. Зростає кількість мікровиноробень, що спеціалізуються на авторському вині. Разом з цим, споживчий попит на якісну місцеву продукцію стимулює розвиток галузі та створення регіонального бренду.

Однак, як було з'ясовано в межах третього завдання, галузь стикається з низкою серйозних проблем. Серед головних викликів – нестача інвестицій, застаріла технічна база, обмежений доступ до сучасних технологій

виросування та переробки винограду, а також брак кваліфікованих кадрів. Крім того, законодавче регулювання та система ліцензування створюють перепони для малого виноробного бізнесу. Низький рівень популяризації місцевих вин у внутрішньому та зовнішньому ринках також уповільнює розвиток галузі.

З огляду на це, четверте завдання полягало у виявленні потенційних напрямів підвищення ефективності виробництва. Аналіз показав, що важливими кроками можуть стати: модернізація технологічного обладнання, впровадження інновацій (зокрема точного землеробства, автоматизації процесів), диверсифікація сортів винограду та підвищення культури виноробства. Значний потенціал полягає у співпраці виноробів між собою, створенні кластерів, а також у формуванні навчально-освітніх програм із підготовки фахівців. Крім того, запровадження системи географічних зазначень допоможе посилити довіру споживача до локального продукту та забезпечити його конкурентоспроможність.

Нарешті, п'яте завдання було присвячене рекомендаціям щодо розвитку винного туризму як складової стратегії регіонального зростання. Проведене дослідження виявило, що винний туризм може стати потужним інструментом просування бренду Поділля як унікального виноробного регіону. Розвиток туристичних маршрутів, що поєднують дегустації, екскурсії виноградниками, культурні події та гастрономічні тури, сприятиме залученню туристів, збільшенню доходів місцевих громад та формуванню позитивного іміджу регіону. Для реалізації цього потенціалу необхідно налагодити співпрацю між органами місцевого самоврядування, бізнесом та туристичними агентствами, забезпечити інфраструктурну підтримку, створити онлайн-платформи для промоції винних маршрутів, а також проводити фестивалі, конкурси та інші заходи, що популяризують місцеве виноробство.

Отже, проведене дослідження засвідчило, що виноробство на Поділлі має глибоке історичне коріння та перспективи розвитку, незважаючи на низку наявних викликів. Важливо, щоб подальший розвиток галузі базувався на

комплексному підході: поєднанні інновацій, підтримки малого підприємництва, популяризації продукції та активному залученні туристичної складової. Такий підхід дозволить не лише підвищити ефективність виноробної галузі, а й сприятиме соціально-економічному зростанню Подільського регіону загалом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Виноробство в Україні. Вікіпедія : вільна енциклопедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Виноробство_в_Україні (дата звернення: 26.05.2025).
2. Про Україну: Культура. URL: https://protoukraine.com/vs/culture/?id_culture=16 (дата звернення: 26.05.2025).
3. Історія етнічних досліджень в Україні. URL: <http://ethnic.history.univ.kiev.ua/data/2018/55/articles/26.pdf> (дата звернення: 26.05.2025).
4. З історії виноробства на Поділлі. Напої. Технології та Інновації. URL: <https://techdrinks.info/z-istoriyi-vynorobstva-na-podilli/> (дата звернення: 26.05.2025).
5. Головка О. Виноробство на подільському побережжі Дністра: регіональні особливості та бессарабський вплив. URL: <https://www.academia.edu/33248917/> (дата звернення: 26.05.2025).
6. Подолянин: Суспільство. URL: <https://podolyanin.com.ua/suspilstvo/39708/> (дата звернення: 26.05.2025).
7. Винна географія: вина Поділля, про які варто знати // UWines. URL: <https://uwines.ua> (дата звернення: 26.05.2025).
8. Алкоголь на Поділлі. Подолянин. URL: <https://podolyanin.com.ua/history/7983/> (дата звернення: 26.05.2025).
9. Виноробство в Україні. Вікіпедія : вільна енциклопедія. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/> (дата звернення: 26.05.2025).
10. Вітвіцький В. П. (ред.). Виноградарство : підручник. Київ : Вища освіта, 2011. 584 с.
11. Голубєв Г. М. (ред.). Клімат і агрокліматичні ресурси України. Київ : Вид-во НАН України, 2010. 456 с.
12. Атаманчук Г. Г. Географія Поділля: природа і ресурси. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2019. 328 с.

13. Андрусишин Б. П. Ґрунти України: властивості та використання. Київ : Урожай, 2020. 312 с.
14. Атаманчук Г. Г. Географія Поділля: природа і ресурси. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2019. 328 с.
15. Наукові дослідження НУХТ. URL: <https://dspace.nuft.edu.ua/server/api/core/bitstreams/13ceef1c-89b5-431f-8c1d-9890e228671c/content> (дата звернення: 26.05.2025).
16. Винний гід України. URL: <https://winetour.com.ua> (дата звернення: 26.05.2025).
17. Ковальчук І. М. Історія виноробства України. Одеса : Астропринт, 2007. 224 с.
18. Вина України. Поділля: Kalyus Winery, «Родинна виноробня Зелениці», Bohdan's Winery. URL: <https://www.ukrainer.net/vynopodillia/> (дата звернення: 26.05.2025).
19. Винний гід України. URL: <https://wineguide.com.ua> (дата звернення: 26.05.2025).
20. Мельник О. В. Основи виноробства. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2018. 312 с.
21. Офіційний сайт Kalyus Winery. URL: <https://kalyuswinery.com> (дата звернення: 26.05.2025).
22. Вінницька Асоціація Виноградарів та Виноробів. URL: <https://vinvyno.vn.ua> (дата звернення: 26.05.2025).
23. Виноробство на Поділлі: міф чи реальність? Ukraïner (YouTube). URL: <https://youtube.com> (дата звернення: 26.05.2025).
24. Український винний путівник. IAK Agrar Consulting GmbH. URL: <https://iak-agrar.de> (дата звернення: 26.05.2025).
25. Українські винні історії. Spotify. URL: <https://spotify.com> (дата звернення: 26.05.2025).
26. Енотуризм: розповідаємо про чотири виноробні Поділля .20 хвилин. URL: <https://20minut.ua> (дата звернення: 26.05.2025).

27. Сума активних температур (CAT). URL: <https://deep634.wixsite.com/vinograd/summa-aktivnyh-temperatur-sat?lang=uk> (дата звернення: 26.05.2025).
28. Ґрунти України в розрізі областей. URL: <https://geomap.land.kiev.ua/obl-0.html> (дата звернення: 26.05.2025).
29. Родючість ґрунтів України. URL: <https://geomap.land.kiev.ua/fruitfulness.html> (дата звернення: 26.05.2025).
30. З історії виноробства на Поділлі. Напої. Технології та Інновації. URL: <https://techdrinks.info> (дата звернення: 26.05.2025).
31. Навчальні матеріали з виноградарства. URL: <https://studfile.net/preview/5193694/page:23/> (дата звернення: 26.05.2025).
32. Клімов С. Нерозказана історія українського виноробства. Ukraïner. 2023. URL: <https://ukrainer.net> (дата звернення: 26.05.2025).
33. Родинна виноробня Зелениці — Винний Гід України. URL: <https://www.uabestwine.com/rodynna-vynorobnia-zelenytsi> (дата звернення: 26.05.2025).
34. Вино Вінниччини — Офіційний сайт виноробні. URL: <https://winowinny.com/> (дата звернення: 26.05.2025).
35. Винна географія: вина Поділля, про які варто знати. UWines. URL: <https://uwines.com.ua/pogradi/vinna-geoografiya-ukrainski-vina-pro-ya/> (дата звернення: 26.05.2025).
36. Перший Національний Виноробний Холдинг. URL: <http://wineholding.com.ua> (дата звернення: 26.05.2025).
37. Гаркуша О. М. Проблеми розвитку виноградарсько-виноробного комплексу України. Економіка АПК. 2008. № 11. С. 3–5.
38. Інформаційно-аналітичні журнали «FOOD UA. Продукти України» та «FOOD Technologies & Equipment». URL: http://www.food.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1951:2010-11-08-12-05-37&catid=33:1&Itemid=114 (дата звернення: 26.05.2025).

39. Економічний простір України. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/index.php?op=1&z=3128> (дата звернення: 26.05.2025)
40. International Organisation of Vine and Wine. URL: <https://www.oiv.int> (дата звернення: 26.05.2025).
41. Вина України. Поділля: Kalyus Winery, «Родинна виноробня Зелениці». Ukraïner. URL: <https://www.ukrainer.net/vyno-podillia/> (дата звернення: 26.05.2025).
42. TechDrinks. Володимир Печко: «Українське виноградарство та виноробство без сумніву буде розвиватися». Напої. Технології та Інновації. URL: <https://techdrinks.info/volodymyr-pechko-ukrayinske-vynogradarstvo-ta-vynorobstvo-bez-sumnivu-bude-rozvyvatysya/> (дата звернення: 26.05.2025).
43. Українське вино отримує світові відзнаки: як працюють локальні виноробні. Hmarochos. URL: <https://hmarochos.kiev.ua/2024/04/08/ukrayinske-vyno-otrymuje-krashhi-svitovi-vidznaky-i-prodayetsya-na-eksport-yak>
44. 15 виноробень, які закохують в українське вино. NV. URL: <https://nv.ua/ukr/food/drink/vina-ukrajini-naykrashchi-vinorobni-2024-shcho-viroblyayut-yakisne-vino-50445490.html>
45. Чумак В. Вина з Поділля підкорюють Європу. День. 2023. № 15. С. 6.